

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pen-
zek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor vagy
annak térfogata 6 kr.; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.

Buda-Pesten:

Braun Ede ur **hirdetményi ügynöksége,**

(Józseftér, 10. sz. I. emelet.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELOFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. nov. 19-én.

Az utóbbi időben a sajtó és társas körök aligha foglalkoztak többet, s kimerítőbben és nagyobb érdeklődéssel más kérdésekkel, mint a közigazgatásnak átalakítását célzó reformot magában foglaló új törvényjavaslatok lényege és lehető következményeinek kérdésével. Mely körülménynek egyszerű, tiszta és határozott magyarázatát adja azon nagy feladat megoldása és az ahhoz köttetni kellett remény, melynek megoldására, s kielégítésére alkotmányunk keretében a közigazgatás hivatva van.

A ki ugyanis tapasztalatból tudja, hogy milyen volt nálunk 1848 előtt az akkori közigazgatási keretben a megyei és városi autonómiai élet, s 1849-, illetőleg 1850-ben látta annak teljes megszűnését, s az ötvenes évek rángerőszakolt rendszerét komoly alapos szemlélődéssel élte át, s 1860- és 1861-ben az abból való kibontakozás, s azzal bekövetkezett újabb változásoknak társadalmi életünkre való hatását beható figyelemre méltatta, de nem hagyta figyelmen kívül az azutáni törvényhozási és kormányi actiókat s intézkedéseket sem: az előtt közigazgatásunk átalakításának kérdése bizonyára a maga fontosságának teljességében, s horderejének egész terjedelmében fog feltűnni, s egyszersmind könnyen felfoghatóvá válik azon nagyfokozatu érdeklődés, mely az iránt a legfelsőbb körökben a parlament tagjai között, s a központonban, mint a vidéken mutatkozik. S egyebek mellett épen a jelzett, s mondhatni csak pár évtized alatt egymást oly sűrűn felváltott, s egymástól lényegileg, mint alakilag különböző természetű, s mondhatni tendenciájú változások minőségének és eredményének megfontolása teszi, nézetünk szerint, az ezen kérdés iránti felfogást és reflexiókat még sokkal complicáltabbá, mint a milyen lenne vagy lehetne az mindezek tekintetbevételével nélkül.

Ezen következtetésekre kell jutnunk, ha az említett törvényjavaslatok feletti többrendbeli, s egymástól lényegesen elütő véleményárványlatokat, s elbírálásokat az ügy komolysága és fontossága által igényelt szigorúan részletes figyelem és tanulmány tárgyává tesszük.

A megállapodásszerű elhatározás iránt pedig a mult tanulságai, s a jelen körülményei nem csekély mértékben nehezítik meg a komoly szemlélődő helyzetét. És ez igen természetes következménye, kifolyása a tények kérlelhetetlen logikájának. Mert bármily kirivók és számosak lehetnek társadalmi életünk multjának hiányai, s netalán kinövésai, s bármily természetű a jelen bajai és igényei, miénk volt a mult épen, úgy, mint miénk a jelen, s egyiknek, mint másiknak áldoznunk kell kegyelettel is, mert csak így tehetjük ma-

gunkat méltóvá egy jobb és szebb jövőre, melynek alapját a jelzett következtetésekkel kapcsolatos reflexiók nélkül megteremteni képesek nem leszünk.

Bármennyire térjenek el azonban egymástól lényegileg és alakilag a nézetek, de a cél bizonyára csak egy lehet, vagyis egynek kell lenni hazánk összes lakosságára nézve, a mi pedig nem lehet egyéb, mint hazánk jóllétének munkálása, s fejlesztése, s annak eszközölhetése végett a többek között közigazgatásunknak is hazai körülményeinkhez s helyzetünk követelményeikhez képest a kor színvonalának keretében leendő minél előbbi beillesztése, s így ennek megfelelő rendszer meghonosítása iránti modus procedendi megállapítása.

A modus procedendit illetőleg pedig a „quot cupita, tot sensus” elvéből kifolyólag a cél elérésének biztosíthatását kilátásba helyező külön iránylatok, mind jók, helyesek, s így mind célra-vezetők nem lehetnek, ilyen azok közül csak egyik, vagy a többekből egybeállítható egy lehet, melynek felfedezése vagyis eltalálása s megállapítása, s egyszersmind foganatosítása és élebeléptetése képezi kormányunk és törvényhozó testületünk legfőbb és sürgős feladatát.

Kormányunk e tekintetben már megtette a magáét, mert a rendelkezése alatt volt adatok gondos és pontos felhasználásával megjelölte javaslataiban az irányt, melyen közigazgatásunk rendbehozását czélszerűnek és szükségesnek tartja. A már közzé tett javaslatok tartalma iránt részben már nyilatkozott a közvélemény a sajtóban, s valószínűleg nem sokáig fog késni nyilatkozatával az autonóm hatósági gyűlések termeiben. Ennyi anyag és adat fog tehát rendelkezésére állani a képviselőtestület ujonnan megválasztott, s u. n. közigazgatási bizottságának, s magának a parlament egészének, melynek tagjai lesznek hivatva dönteni a felmerült, s még talán felmerülendő elvi jelentőségű és alaki kérdések fölött, s azzal együttesen a czélszerűség és szükségesség igényeit kielégíteni.

Ez bizonyára szintén nem könnyű és csekély feladat, parlamentünk pártalkatelemei azonban biztosítanak arról, hogy a legjobb és legalkalmasabb irány feltüntetésére és lehető foganatosítására teljes erejükből egész odaadással fogják támogatni a kormány javaslatát mindazon részleteiben, melyeket arra méltónak tartanak, ellenben igyekezni fognak pótolni mindazon hiányokat, melyek mint olyanok pótlást igényelnek. Ilyen meggyőződésben nézünk elébe a bekövetkezendő tanácskozássoknak, s ezen meggyőződésszülte megnyugvással várjuk az események további sorozatát, s azok jótékony eredményét.

Vélemény és indítvány

a maros-vásárhelyi Jogász-Egylet III-ik szakosztálya által kitűzött következő kérdés felett:

„A tiszta vádrendszer kívánatosabb volna-e nálunk a jelenleg alkalmazott vegyes rendszernél s ha igen, minő feltételek szerint.”

FEKETE GÁBOR

királyi ítélő táblai elnöki titkártól.

(Folytatás.)

II.**A vádelv.**

A régibb büntetőjogi elmélet általában azon feltevésből indult ki, hogy a büntett által első sorban magánfél sértetik meg, a vádemelés joga tehát őt illeti, s azt öle megvonni nem lehet. A tiszta vádelvet tehát abban látták, hogy a bíróság csak magánvád következtében érvényesíthesse büntető hatalmát.⁵⁾ A sértéssel a sértett legközvetlenebb viszonyban áll, s így a régi büntetőjogi fogalmak szerint a legtermészetesebb következtetésre jöttek. Ezen tiszta vádelv Európában ma már csak Angliában van fenn tartva, hol az állam elleni büntettek kivételével a gonosz tett üldözése magánvádtól van feltételezve, a többi államok törvényhozása a continentalis újabb büntetőjogi fogalmak szerint azon elvből indul ki, hogy a büntett által a közérdek sértetik meg, s a bünvádi eljárás ennek megfelelőleg a közérdek szempontjából vezetendő. Ezen elmélet szerint az állam vádemelési jogát megadja azon kötelezettsége, hogy a közrend fenntartása iránt gondoskodjék, s a közérdeket védje. Ily módon a tiszta vádelv fogalmával a közvád fogalma egybeegyeztetett.

Hogy arra nézve határozottan nyilatkozni lehesen, minő alakban lenne nálunk a vádelv alkalmazandó, szükségesnek látom a vádelv történeti fejlődését röviden érinteni.

A bünvádi eljárás alakja kezdetben mindenütt a tiszta vádelven nyugodott. A bíróság csak magánpanasz következtében lépett közbe.

Egyiptomban és a hébereknél a magánvád joga állott fenn. Athénében a bünvádi eljárás kevés fontosabb esetek kivételével a magánvád elvén alapult, az eljárás nyilvános volt s a polgárok résztvettek az ítélelhozatalban.

Rómában azon elvből indultak ki, hogy a közrendet zavaró tettek által a társadalom minden tagja sértve van, s ez okon bármely polgár jogosítva volt vádat emelni, (actio popularis)⁶⁾ s akkor ő tartozott a bizonyítékokat előszerezni. Elővizsgálat és nyomozás nem volt, az egész tárgyalás nyilvánosan folyt le a polgárok ítélőszéke előtt.

A tárgyalás a felek közt folyt, s a bíróság elnökét annak folyama alatt csak a rendfenntartás joga illette. Az ítéletet még az nap ki kellett mondani, s ha vádlott elítéltetett, akkor elkobzott javai egy része vádlót illette, ha azonban felmentetett, nyomban vádló ügye vétetett tárgyalás alá, s ha a bírák $\frac{1}{5}$ -de kimondotta, hogy nem konokul vádlott, felmentetett, különben ítéltetett 1000 drachmáig terjedhető pénzbírságra s vádlói jogának elvesztésére.

⁵⁾ Dr. Holzendorff Fr. Encyclopedie der Rechtswissenschaft. Lipse 1873—1875. I. k. 715—722. lap.

Dr. Pauler: Büntetőjogtan. 1869. II. 355. l.

„Magyar Themis.” 1875. évi folyamának 31—35. számai.

⁶⁾ Tacitus de oratione XXIX. Insuperisque iudiciis crederet populus romanus sua interesse iudicaretur.

A magánvád minden népjogban az eredeti alak volt, a nyomozó eljárás az egyházi bíráskodás alatt nyert életet, s a nyomozással mindenütt összekötöttet a kivallatás. III-ik Incze pápa kimondotta, hogy *tribus modis procedi possit, per denuntiationem, per accusationem et per inquisitionem*, s az egyházi bíróságok nemcsak a papok, hanem a hatóságuk alá került világiak ellen is *per inquisitionem* kezdtek eljárni. VIII. Bonifac pápa az eljárást már valóságos nyomozóvá alakította át, s kifejlődött a *promotor inquisitionis* intézménye. Ez alapja a kir. ügyészségnek, mely Franciaországban, mint „*promotores regis*” már a 13-ik században megvolt. Az *advocati regis*, *advocati fisci* csakhamar Olasz- és Spanyolországban is elterjedtek, s az *advocati de parte publica* intézménye Németországban is meghonosult.

Franciaországban az államügyészi intézmény gondosan fejlesztetett, s jelenleg is fenn áll, melyszerint a „*ministère public*” hivatva van a bűnvádi üldözésnél az állam érdekeit képviselni, de a bíróság indítványaihoz legtávolabbról sincsen kötve. Ezen eljárás a vegyes rendszeren nyugszik. Az ügyészi intézmény, Anglia kivétel az egész Continensen, meghonosult; Angliában azonban a gonosztevők üldözése mindig általános polgári kötelem volt, a büntettek jury által ítéltettek el, a törvényszerű eljárás mindig a nyilvános szóbeli magánper volt, ha III-ik Henrich és IV. Károly absolutistikus kormánya alatt találkozunk is kivételképen nyomozás és kivallatással. A feljelentés, tanuskodás Angliában ma is általános polgári kötelesség, állandó vádhatóság ott nem létezik. Ott tehát a popularis keresetjog áll fenn, s nincs is szándékukban a közvád által a magánvádat egészen elnyomni.⁷⁾

Az 1873-ki ausztr. bűnvádi eljárás a a vádelvre van fektetve, melyszerint a közvádó a vádat elejtheti, s ezt helyettesítheti a sértett fél kiegészítő vádolósi joga (*Subsidiäre Anklage*.) A német bűnvádi eljárási javaslat is a vádformát fogadta el, habár nem kellő következetességgel alkalmazva.

Magyarországon is hajdan a vádper volt életben, az eljárást a büntető bíróságtól különböző személy indította meg,⁸⁾ de a középkorban átment a nyomozó elvre. Törvényeink értelmében a közrend érdekeit képviselő vádlói tisztet, büntettek és vétségek az illetékes hatóság, megye, város vagy a kerület tisztiügyésze teljesítette — *fiscus magistratus*, — kivéve a házasságtörés büntettét, melynél a törvényes szokás a férjnek enged felperességi jogot.⁹⁾ Nagyon divatba volt azonban a perszuntető egység — *transactio de delicto*, — mely különösen gyilkossági esetekben a legujabb korig fennállott.¹⁰⁾

Hazánk királyhágón inneni részében a magánvádlási jog határozottabb alakban állott fenn. A büntények közt nagy magán követelésűekre osztattak fel. Közfelperes volt a *fiscalis* direktor mindazon perekre, a melyek kezelését a törvény reá bízta, az alispán, alkirálybíró a vármegyék és székekben szokás szerint, szabad kir. városokban a kinevezett tanácsos, a ki egyszersmind *policiae director* volt. Felperes tartozott bebizonyítani a per tárgyává tett büntényt.¹¹⁾

Ezen rövid történelmi tanulmány arról győzhet meg, hogy a bűnper legtermészetesebb alakja a magánvád, hogy azonban a társadalmi viszonyok bonyolodottabbá válásával mind inkább előtérbe nyomult azon nézet, hogy a gonosz tett által a közérdek sértetik meg s mind inkább fejlődött azon meggyőződés, hogy az állam a büntettek üldözésére akkor is jogosítva van, ha a sértett azt nem sürgette. A kor haladtával a magánvád hatálya mind inkább vesztett jelentőségéből s az államok a hivatalbéli nyomozásra vagy a közvád elvére tértek

át. Hogy a nyomozó eljárás a polgári szabadságra veszélyes s könnyen alaptalan üldözésekre vezet, azt bővebben bizonyítani feleslegesnek tartom; a bíró vádló, nyomozó, bíró és védő egy személyben nem lehet. A kérdés tehát csak a körül foroghat, hogy bűnvádi eljárásunkban a köz- vagy magánvádelve lenne-e elfogadandó.

A magánvád a legtermészetesebb eljárási mód, azt tagadni nem lehet, Anglia és Amerika a szabadság biztosítékául tekintik ezt, még nálunk is vannak védői, mondván, hogy az általános népjogi öntudat szerint a sértett személyé a vád joga, melyet tőle megvonni s a közvádó kiváltságává lenni nem lehet. A jogát keresőt a bíróság elé kell juttatni, hogy ez ítéljen ügye helyessége felett.¹²⁾

Nálunk a közvádó jog már régebb idő óta meghonosult s azon nézet vált uralkodóvá, hogy a gonosztett közsérelmet képez s így minden ténynél nem lehet arra várni, hogy sértett lépjen fel, midőn a megfenyítést a közérköcsiség, a közbiztonság követeli. — Elméletileg fennebbi nézet támogatható ugyan, de reánk nézve Anglia és Amerika viszonyai nem alkalmazhatók, én tehát azon nézetben vagyok a kérdés második ágát illetőleg, hogy nálunk a közvádó intézmény fenntartása mellett a bűnvádi eljárás a vádrendszerre lenne fektetendő.

Ezen felfogást támogatják az újabb continentális törvényhozások. Elismeri a vádelv helyességét a német bűnvádi e. javaslat, melynek indokai a 163-ik lapon ezt tartalmazzák: *die Gesetzgebung hat die Form des Anklageprozesses als diejenige, welche den Vorzug verdient, anerkannt. Glazer pedig az osztr. bűnvádi eljárás indokaiban kinyilatkoztatja, hogy a bűnvádi eljárás csak a vádrendszer elvei szerint javítható meg, s hogy a kor követelése odairányul, miszerint a bíróságok a valóban bírói functiona szoríttassanak, s a vádolás egy önálló hivatalos közegeknek (államügyészség) kizárólag átadások.*

A mai modern büntető jogtudománynak is a vádeljárás a követelménye.

A magyar jogász-gyűlés is határozatilag kimondotta, hogy új bűnvádi eljárásunkban a szóbeliséget és nyilvánosságot szükségesnek tartja s a vádemelés joga, a magánvádnak fenntartott eseteket kivéve, a közvádóra bízandó; e szerint a magyar jogász-gyűlés ezen határozatai által közvetve kimondotta, hogy a bűnvádi eljárásban a vádrendszert kívánja elfogadni.¹³⁾

E mellett nyilatkoznak egyáltalában a jogtudósok.¹⁴⁾

Ezek szerint kétségtelen, hogy a nyomozati elv uralma lejárt magát, a bíróságnak ebből folyó ketős helyzete tarthatatlan, s a reformtörekvések nemcsak a külföldön, hanem hazánkban is, a vádrendszer felé feltartóztatlanul haladnak, s a bűnv. eljárási reformszázlójára ezen jelszavak vannak felírva: „Vádelv, szóbeliség, nyilvánosság.”

Elmélet szempontjából ezen három nevezetes alapelv következetes keresztülvitele kívántatik meg, de ez a gyakorlatban felette sok nehézséggel jár s az adott viszonyokkal ily nevezetes reformkérdéseknél nagyon is számolni kell, mert különben azok tekintetbe nem vétele hamar megboszulja magát.

Erre nézve Gneist is ezeket mondja: „Ha az „ugynevezett vádelv logikai következetessége vitás „kérdéseinket eldönthetné, már rég tovább haladtunk volna. A vádelv értelme és következetessége „évtizedeken át alaposan megvitattatott. A bűnvádi „eljárás megváltoztatása azonban áthatja a bírósági „szervezést, rendőri organisatiót és az állami igazgatási rendszert. Minden változtatásnak tehát hosszú „uton kell áthaladni, akadályok között, melyeket nem „lehet a kor visszasságainak gunyolni, hanem a me- „lyekkel, mint adott viszonyokkal, számolni kell, mi- „vel azok nem lehetnek másképen.”¹⁵⁾

¹²⁾ Dr. Gombár Tivadar „M. Themis” 1875. 34. szám.

¹³⁾ Magyar jogász-gyűlés 1874-ki évkönyve I. kötet 107—111. lapjain.

¹⁴⁾ Dr. Pauler Tivadar büntetőjog. II. 253. lap. Dr. Körösy Sándor „Jogtud. Közlöny.” 1875. 40. sz. Dr. Feyer László „Magy. Themis” 1874. 30. sz. Dr. Friedmann Bernád M. j. gy. évk. 1874. I. Kozma Sándor Magy. Igazságügy. 1874. I. 29. lap. Dr. Edw. John (Holzendorfs Recht Encyclopedie) I. 731. lapján: Rückhaltslo-e Anerkennung des accosatorischen Principis... worauf es ankommt. Gneist Rudolf „Vier fragen z. Entw. e. deutschen Strafprozessordnung. Hintze: Stuttgart, 1875. Beitrag zur Kritik d. deutsch. Strafprozessordnung, stb.

¹⁵⁾ Gneist; Vier Fragen; 11-ik lap.

Megkísértem tehát azon főbb irányelvek felett véleményt nyilvánítani, a melyekkel a vádelv alkalmazása mellett tisztába kell jönnünk; úgy hiszem, hogy az által a feltett kérdés harmadik részének eleget fogok tenni, mert a feltételek részletes elősorolása igen messze vezetne.

(Folytatása következik.)

Olaszország és műkincsei.

(Folytatás.)

I. Róma.

Harmadik halma Rómának a „Monte Quirinale” vagy „Monte Cavallo, az ugyan ott létezett diszes templomtól elnevezve, mely Romulus tiszteletére emeltetett, kit „Mars”-tól származottnak hívén, e névvel Quirinus diszítettek fel a rómaiak — mely név a sabiniaiaknál Marsnak volt vezetékneve. Most ugyanazon helyen emelkedik a pápai palota, melyben azonban ma Viktor Emmanuel olasz király székel, — itt van a Rospigliosi palota és városháza.

Negyedik a „Monte Celio” leghosszabb és legrendetlenebb halom, közepén a Dolabella és Silanus-féle iv-csoportozatokkal, Szent János, Szent Pál templomaival, Tullius Hostilius palotáinak némi romjaival s több grottával.

Az ötödik halom a „Monte Aventino,” mely a legelhagyottabb halma Rómának, néhány kerttel és rommal.

A hatodik a „Monte Esquilino,” melyet Augustus Meceusnak ajándékozott volt, hová építette gyönyörű villáit és berendezte kéjkertjeit.

A hetedik halom a Monte Vinniale a Diocletian fürdővel.

A nyolczadik a „Monte Qianiculo” túl a Tiber-en, ez mindnyájánál a legmagasabb és homokja aranyos színéről Monte D' oronak is nevezetik.

A kilencedik halom a „Monte Pincio,” hajdan a Pompejus kertjeivel, ez most népkert kitűnő szobrokkal és diszes víztartókkal.

A tizedik a Monte Citorio — mely ugyyszólván romokból összehalmozott magaslat.

A tizenegyedik halom a „Monte Testaccio” a Tibernek azon részénél, hol ez a várost elhagyja, melynek magasatairól terjedelmes kilátás nyílik.

A tizenkettődik halom a „Mante Vaticano” a Tiber jobb partján. Itt voltak hajdan a jösdák, s most itt büszkélkedik az ezredéves pápai residentia és a Szent Péter bazilikája.

A tizenharmadik és a tizenegyedik halom a „Monte Sacro” és „Monte Marioi,” kívül vannak a városon.

Rómának 12 igen nevezetes és szép építményekkel és ékítményekkel diszes kapui vannak.

1. A „Porto del Popolo” hajdan Flamima néven, Michel Angelo terve után, Vignola által nyitattott és ékítettett, később a hires Bernini VII. Sándor pápa (Fabio Chigi) alatt — 1658—1667. a katholika hitre tért Krisztina svéd királynő tiszteletére több nagyszerű földmő faragványokkal diszítette.

E királyné tudományos kiképeztetésénél fogva korában a tudós körökben nagy feltűnést okozott; — Gustáv Adolfnak Mária Eleonora brandenburgi hercegnőtől született leánya már 6 éves korában jutott árvaságra és a trónra — gyámjai férfiass nevelést adtak, minek folytán eleven képzelő és ritka emlékező tehetséggel megáldva, csakhamar a tudományosság oly magaslatára emelkedett, hogy Eóropaszerte a tudósok és művészek köreinek bálványa lett. A tudományok és a szépművészetek iránti hajlamainál fogva lemondott a trónról, beutazta Európát és végtére Rómába tette át lakását, hol a pápai udvar körei iránti előzékenységből, az akkori korszellem parancsszávának hódolván, átlépett a római hitre. — Nagy befolyással volt Rómában a művészetek emelésére. Meghalt 1689-ben és nagy pompával temettetett el Szent-Péter templomába a „Capella della Pieta”-ba, hol a Fontana által készített gyönyörű siremlék díszlik. — A királyné könyvtárát VIII. Sándor pápa megvette és a vaticán könyvtárával egyesítette, képcsarnokának egyik részét pedig és a régiség-gyűjteményt Odescalchi herceg vette meg, mely most is e hercegi palotában látható és nagyszerű műrekekeket tartalmaz, a másik része 1722-ben az orleansi herceg tulajdona lett és Párisba vándorolt.

2. A „Porta Salaria,” mely arról nevezetes, hogy itt rablák el a régi rómaiak a sabinai hölgyeket.

(Folytatása köv.)

⁷⁾ Ezekre nézve: Holzendorff Encyclopedie der Rechtswissenschaft I 722—731 „Magyar. Themis” 1875. 31—35. szám. Jogtudományi Közlöny 1875. 39. 40. sz. Entwurf einer deutschen Strafprozessordnung indokai 305—307 lapjain.

⁸⁾ Dr. Pauler büntetőjog. II. 352. lap. „M. Themis” 1875. 34. szám.

⁹⁾ Dr. Pauler 102—105, 339—340. lap. Szlemenics Pál fenytető-törvénye. Pest, 1865. 15—52, 183—184. lapjain.

¹⁰⁾ Szt. István, Szt. László, Kálmán törvényei. Korvin Mátyás III. 28., 38. 1723. 10. t.-cikk.

¹¹⁾ Dósa Elek erd. perrend. 297 lapjain Táblai utasítás 25. §. V. Filep József: Törvénybeli gyakorlás mutató-táblája vagy az erdélyi ügyfolyások.

Hirrovat.

○ **Erzsébeth királyné ő felségének** magas névünnepe alkalmából tegnap fényes istentisztelet volt a plébániában, hol is a hatóságok és testületek nagy számmal jelentek meg; a szék és a város tisztikarát a főispán vezette.

~ **Mint értesülünk a dalárda** a tél folytán 3 koszoru-estélyt fog rendezni; ohajtjuk hogy sokkal népesebbek legyenek estélyei a derék és szorgalmas egyletnek, mint utolsó bálja volt.

— **A sétatéri fák**at már is hántogatni kezdették roszakaratból vagy pajkosságból; sőt mint halljuk, egy fának tetejét még ültetés előtt eltörték volt. Más városokban a fák és más ültetvények rongálására szigorú büntetések szabvák, oly formán, hogy gyermekekért a szülők, cselédekért és a tanoncokért pedig a gazdák, illetve a munkaadók és mesterek levén felelősök. Ilyes rendelet kibocsátása és szigorú végrehajtása nálunk is megtenné hatását, úgy hisszük. A rendelet több nyilvános helyen s különösen a sétatéren állandóan ki lenne függesztendő s egyuttal a művelt közönség pártfogása is a végrehajtás megkönnyítését illetőleg kikérendő.

— **Kérelem** azon vakmerő tolvajhoz, a ki folyó hó 16-án este 8—9 óra közt boltomat rendes kulccsal felnyitván, tőlem 1000 frt értéket elidegenített, hogy azon tárgyak közt levő, reá nézve érték nélküli, általam azonban kifizetett rescontókat postára vetve küldje vissza, hogy ezáltal a magas állammal szembe levő kötelezettségem teljesítését megkönnyítse. Kolozsvárt, november hó 17. 1875. Égeni Sándor, lotto gyűjtő.

— **A szentmiklós-utczának** a királyi táblán felül vagy kívül levő része, mióta az állam kezéből a városba ment át, az ut felügyelete igen elhagyatott képet tár előnkbe; a sár halomra gyűl s hatalmas töcsák képződnek, kivált a legkülső kút körül (de nem a kút vizéből, mert olyan nincs — hanem) mert a viz le nem folyhat a templom felé, az utca e részének nivellirozása ugy tudjuk az állami mérnöki hivatal által megtörtént volt, s csak a kivitel hiányzott, — igen czélszerű volna a kész tervet használat végett átkérni és a közönség segélyt kérő méltányos kíváncsiának eleget tenni. Hát e nemes városnak u. n. utkaparói nincsenek-e? s ha igen, hol és merre van hazájok, hogy soha sem láthatók? Mi könnyű volna bár minden 1—2 hónapban egyszer összekapartatni az utczák sárját és szemetjét s a közönség meg lenne kimélve a kellemetlenségtől — a t. rendkésztők a fölszólításoktól, sőt a helyett örömet adóznának teljes elismerésünkkel. Mi nem szívesen tesszük az ilyen interpellációfélét, de a közönség méltányos kíváncsiának kifejezést adni tisztünkhez tartozik.

Színház.

□ **A „Végrendelet“** Czakónak ezen méltán nagy hírű drámája került színpadra kedden, jó előadásban.

A darab régi s még is új, a nemes erkölcsi irány; a magas röptű dictiók; az életből vett s nagy gonddal kidolgozott jellemek, a mindig választékos, néhol a bizarrsáig menő nyelvezet; az emberi erős szenvedelmeknek: a szerelemnek, hiúságnak, honszeretetnek — és a lélekismeret vádló gyötrelmének eme remek rajzolata még ha nem áll is a művészet kellő magaslátán: az előadás nagy hatást képes kelteni ma, és fog mindenkor; ez a classikus (örökbecsű) művek tulajdonsága!

A közönség nagy figyelemmel s helyenként kiváló élvezettel kísérte a mindvégig gondos előadást. S habár Szabó Gy. (Sztáray) nem találta is el a kellő hangot mindennütt, s kivált kezdetben declamálásával aggodalomba ejtett is, később felmelegült s helyenként sok érzéssel játszva fásaszó és nagy tanulmányt kívánó szerepét, csak arra figyelmeztetjük, hogy tanulmányozza kissé a plasztikát is, és engedjen valamit azon feszes, ütemre cselekvő modorból, mely alig illik be egy salon légkörébe; aztán egy oly kiváló szép szerepet bármily nehéz és hosszú is, megérdemli, hogy egész folyékonyan tanuljon be, a mi-ben a nők dicséretes példával mentek előre. Bercsényiné szépen ábrázolá Antoniát, és játéka semmi kívánni valót nem hagyott fön; Palotainé is nagy gonddal alakítá nehéz szerepét és Ács Irma is sok igyekezettel játszott, s mindennek fölött kitűnően betanulá mondandóját, csak sajátosságos kiejtését is igyekeznek kissé elszokni. Benedek sok élénkséggel és könnyedséggel adta a szobrászt és hálás barátot. Általában az egész előadás igen jó benyomást tett a közepes számú közönségre, s kivált a 4-ik felvonás zárjelenete kitűnően sikerült és zajos tetszést aratott, s mi őszintén ajánlhatjuk a közönségnek, hogy midőn ismét színpadra kerülend a „Végrendelet“, ne fossza meg magát a magyar színirodalom ezen egyik remekművének élvezetétől.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi november 22-én és következő napjai következő ügydarabok adatnak elő:

I. Osztály. I. Tanács polgári ügyekben.

Ferencz Károly r. b. által:

Klein Mihály Benedek Ignác hagyatéka és t. e. 70 frt, Bányai Károly Schmotzer Róza e. 184 frt 56 kr. gr. Gyulai Sámuel Szon Albu s t. e. szolgalmányok megváltása, Avram Anna Popa Clement s t. e. som. viszah. Felser Hugó Lövi Sándor e. 87 frt 87 kr. Danila Nicolai Munteán Calitrá e. som. viszah. Reinerth Anna Schuller István e. 34 frt, Bentia Nicolai Hirlea Nicolai e. 40 frt 60 kr. Popa János Hermán Gottlieb e. 80 frt 96 kr. gr. Lónyai Menyhért Miksony Juon s társai e. som. viszah. Moldován Mihály a n.-galombfalvi g. k. egyház e. 56 frt, Drágos Nicolai s társai ifj. Major Mária e. 195 frt, Simon György Kovács Gy. Ferencz e. som. viszah. Nagy Mózes Toos János s t. e. 60 frt, Gidó Zsigmondné Gidó Zsigmond e. 8 véka gabona, gr. Toldalagi Zsigmond Balog Mihály e. házbérmegszüntetése, A gy.-fehérvári káptalan Benedikti Sámuelné és t. e. végrehajtási ü. Jakab Anna s társai Fazakas Márton e. tulajdonjog, Jude János s társai Bretter József e. 420 frt, Ursz Evutza Boncsinu Márton s t. e. igényper, Malmos Jakab István Balázs István e. malomgát helyreállítása, Kövendi Lajos s t. Csiki Dániel s t. e. tulajdonjog, Tekerópatak és Kilyénfalva községek Benedek József s t. e. szolgalm megsejntetése, László István Lukács Márton hágyatéka e. tulajdonper iránti ü.

Csergedi János r. b. által:

Pureile Juon Grosz András e. som. viszah. Viresu Juon Plesa Dumitru e. 130 frt, Dragus községe Szándru Stanciu s t. e. birtokh. Serbán Szokács Sogoeza Juon s t. e. kártérítés, Abraham Erémiás Catona Mauin e. birtokh. Szász Zsuzsánna Nedelkovics Gyorgy s t. e. igényp. Kampvadé Károly Halmágy községe e. 1260 frt kártérítés, Vezis Moritz König Péter e. 1009 frt 85 kr. Mofu Chirion Borzea Vaszilika e. 35 frt 6 kr. Demsusián Áron Uleu Juon e. 25 frt, Balán Éva Biliboka Nikulai és t. e. igényp. Vlád Miklós Várad János e. 80 frt, Recker András hagyatéka Venczel Dominik e. 222 frt, a kir. kincstár Manovics Moisz e. 36 frt, a kir. kincstár Pajonár Miklósné e. 21 frt. Krisán József Gruber Benedek e. 20 frt 20 kr. Simina Georga Sicoe George e. birtokh. Popu Niculai Siandru József s t. e. 120 frt, Tkofersiu Bukur Stenigutiu Juon s t. e. 52 frt, Alusán Károlina Szentgyörgyi József e. birtokh. iránti ü.

Dr. Endes Gábor r. b. által:

Lukács Mária Lukács György s társai e. örökjog, Biró János Szász Luna községe e. felhívás, szász egyetem Müller Mihály Trangott e. 210 frt, László József Máriaffy Albert e. 300 frt, Fingerhuth Klára Onodi Róza s t. e. 38 frt 71 kr. Illyés János Dick Jonás e. zálogjog, Dürr György Marosi Sándor e. 112 frt 94 kr. Graffi Mihály Volf Dávid e. 11 frt 16 kr. b Vay Lajosné Deák Mihály e. 40 frt kártérítés, Valentin Jósefiné Marschall Samu s t. e. igényp. Berivoi György Kosztandin Juon e. 81 frt 91 kr. Lupea Jakab Jonu Heaka e. 1 frt 75 kr. Aldu Avram Margineán Jakab e. 3 frt 40 kr. Nagy-Kapus község Lichirie Miklós e. birtokh. iránti ü.

Déési Farkas r. b. által:

Schuller Eliza és Amalia Bock Bálint e. panaszos ü., a szász nemzeti egyetem Binder Jósefa e. telekkönyvi ü. a szász nemzeti egyetem Fromm János e. telekkönyvi ü. a szász nemzeti egyetem Binder Eliza e. telekkönyvi ü. a telonialis alap Debreczeni József s neje e. telekkönyvi ü. a kir. kincstár Bogsánfi Katalin e. telekkönyvi ü. a kir. kincstár és Mátéfi Béla Hátszeg város községe e. telekkönyvi iránti ü.

Pogány Károly r. b. által:

Lázár Pál Oskár Zsoszkan Damaszkín e. som. viszah. Péter Gergely Beczás Lajos e. foglaló kétszerege, Bene János Bene Antal e. birtokh. Papolczi B. Sámuel Nagy Antal e. kölcsön, Kovásznai B. József Pékei B. Ferencz e. birtokh. Kovásznai B. Ezekiel Theodor János s t. e. kötelezettség teljesítése, szamosujvári Lukácsy Dávid Margineanu Irinie e. 300 frt s jár. iránti ü.

Illyés Károly pótbíró által:

B. Toroszkay Józsefné b. Toroszkay József és társai e. 1050 frt igényper, Kovács Mányi, Lövinger Abraham s t. e. kártérítés, Rozenberg Márton, Moldován Stéfán s társai e. 200 frt, Szentkirályi Árpád Gersch

Adolt e. 197 frt, Jánosi József, Jakab Ignác e. 65 frt, Biró András, Ocztfalvi ev. ref. egyház e. 13 frt 48 kr., Sebestyén József, Lakatos Lőrinc e. 40 frt, Oczfalvi ev. ref. egyház Biró András e. 53 frt 62 kr., Felszegi István Szakács Gyuri Imre e. som. viszh. Tamási testvérek czég Fried Adolf e. szerződés felmondás, Toth János, a krasznai ev. ref. egyház s társai e. zálogvisszaváltás, ifj. Csiki János Boér Elekné e. 200 frt iránti ügyekben.

Dr. Dózsa Miklós pótbíró által:

Balázs Ignác s t. Balázs János e. hagyatéki javak Bucicza Tódor Veczkán Danila e. 80 frt 60 kr., Fehér Ferencz Szabó Sándor e. 5 frt 70 kr., Bogetyán Stéfán Tarcza Péter e. 10 frt Izrael Hersch Felső-Kosály községe e. 50 frt., Toma Juon Prekub János e. birtokháborítás, Sándor Gergely Varga Márton s t. som. viszh. Dragus János Jozsi János e. 12 frt 20 kr., Vajna Klára Fazakas József e. 196 frt 65 kr., Mária Juon Vinczán Mária Jakab Dani e. 12 frt 68 kr., Corvinus Simon Achim Juon e. 42 frt 92 kr., Nagy István Angelu Niculai e. 3 juh s járul i. ü.

I. Osztály. II. Tanács polgári ügyekben.

Tribusz Antal r. b. által:

Kóter István, Borbáth Ferenczné e. birtokrész Klein Márton Tontsch Sónia e. végrendelet megsejmisítése Schuster Katalin Schuster Mihály s t. e. 18 frt 35 kr., Schodel Mayer Márton Neiczér és H. Schnirch vasuti vállalkozó czég e. 5646 frt 15 kr követelés biztosítása, Dregits Ignác s t. Dörfler Mihály e. tulajdonjog és tekelek. kiigazítás, Opp Lipótné, Opp Lipót e. számadástétel, Stiopu Bukur, Dobra Ádám e. földek kiadása, Jekel Mihály ifj. Thiser Péter e. 1038 frt, a kir. kincstár Guzmán Dénes e. vételár felmondása, Steinfeld Schweindel Ajtai Gábor e. zálogjog bekeblezése, Munteanu Sandu Teszlea Sebeszteán s t. e. elsőbbség, Preda József Pap Mihály a Lupului zálogjog bekeblezése iránti ügyekben.

Pipos Péter r. b. által:

Apostola Nicolai Dimitrie Nicolai e. 1451 frt 56 kr., Römer Ferencz Hinczné szül. Deubel Teréz e. 650 frt, Maurer Martin Drozleff Mihály e. 300 frt, Csávási József Korbuly Bálint e. 6 frt 20 kr., Török Albert Kovács István e. viszh. Silló András Silló Antal e. 50 frt, Csik-Szent-Tamás községe Török Antal e. 27 frt, a m. kir. kincstár, Pap János örökösei s társai e. 62 frt 50 kr, iránti ügyekben.

Petri Ádám r. b. által:

Deázsi József N. Hörl Anna hagyatéka e. holtnak nyilvánítás, Császár Ágnes s t. Gál István e. fekvőkhözi tulajdonjog, Kövári Mártonné Daniel testvérek s t. e. ingókhözi igény Fülöp János s t. Császár Pál e. 47 frt fuvarbér, László Lajosné Rákosi János s t. e. birtokháb. Nagy János Antal Gyerkó János e. birtokháborítás, Barkó János Jakab Mihály s társai e. som. viszh. Issekutz Gergely Geszti Sándor e. 15 frt 9 kr. iránt ügyekben.

Szolga Miklós r. b. által:

Séra László Konya István hagyatéka e. tulajdonjog Krisán Miklós s t. Kozsán Nicolai e. elfoglalt földrész, Balog József mint hagyatéki gondnok Balog Márton s t. e. 86 frt, Tódor József mint a szüdi unit. egyház felhatalmazottja Arkosi Mózes e. 117 frt 3zv. Nagy Ferenczné s t. Nagy Amália Koltsár Istvánné e. kártérítés, Bere községe Csepán István e. 62 frt 92 kr és 21 frt 9 kr., Ursza Joánna Vaszi Florea Lui Sandi s t. e. som. viszh. Beder István Mágó János e. haszonbéri pénz, Bazoni Ida Kristó Julesa e. 71 frt s járalékai B. Bruchenthal Herman hagyatéka Szeredai Aladár e. 250 frt, Székely Elek Csik-Sz. Imre községe e. som. viszh. Mikulány Józsefné Fechtel József s t. igényper, Fechtel József Mikulány József e. 37 frt 60 kr., Csik-Taplocza községe Pál Ferencz e. 35 frt 2 kr. iránti ügyekben.

Bömeches Gyula r. b. által:

A kir. kincstár Szöcs János s társai 648 frt 44 kr. a kir. kincstár Szöcs János s társai 518 frt 81 kr. Nancsiu Szimeon Joana Lui Joan Macarie e. tulajdonjog, Horváth Gergely Bota Dáni el. 325 frt, Siegmund József Kerres János e. 13 frt, Beer Mihály Tóldi János e. 140 frt, Szabó István Ugron Ferencz 46 frt 58 1/2 kr., Niantiu Basilius Ballebnu Iliszie s t. 120 frt, Zodik Ignác Gyorgy Márton s t. e. távirai fák,

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Hirdetmények.

(150)

(2—10)

Budapesten, a lipótvárosi templomtérén.

27

kros árucarnok
alapítójánál
található a legelősebb
bevásárlási forrás.

Ugyanott ujonnan érkezett mindennemű legdivatós ruhakelmét
és minden e szaka vágó cikkek barmatos olósó áren,
azaz csak 27 krajczár-ért árusítanak.
Videki rendelvények pontosan teljesítenek.

415

Legújabb
27: ruhakelmék

Csapán csak LÖBL FRIGYES-nél

LOBL FRIGYES-nél
BUDAPESTEN,
lipótvárosi templomtér, a

Mintak kívánatra barhova ingyen es bérmentve.

Videki rende menyek ie kisterelesen eszköz itetnek.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

(149)

(2—10)

Minden állat-betegséget

25 évi tapasztalat szerint gyorsan, olcsón és alaposan gyógyít

BARTH FÜLÖP,

olt cs. k. kerületi állatorvos és szabadalom-tulajdonos,

Bécsben, Stadt, Gisellastrasse 4.

Rendelkezési idő 10—12 és 2—4 óra közt; levél vagy távirati úton is,
és gyógyszeréről is gondoskodva lesz.**Epe-keverék,** epe, epefolyás, epe-dükel, békaepe ellen lólabakon, üvegen-
ként 2 frt 60 kr.**Erős kenőcs,** nyílalás, csontbántalmak, nyúlász, ugyazintén régi csont-
kinövés ellen, egy tégely 2 frt.**Ló-folyadék,** váll-, csipő és keresztbénaság, eszű, intágulas, továbbá az
izmok fázamodásai, megáztatásai, dagasztai, merevségek és
gyöngességek ellen; üvegenként 1 frt 40 kr.**Morpheum,** sebek, dagasztatok, tűr-, eszűsömör, nyír-, bélirohadás és talp-
vér-folt ellen; üvegenként 1 frt 20 kr.**Patkó-kenőcs,** gyöngye és törékeny patkó ellen; 1 frt 20 kr.**Marhapor,** lovak és szarvasmarháknek mirig- és párolgásbajok, béggyos
(Kolik), fülvadás, hasszorulás és soványodás, étvágyhiány és a
teheneknél a tej ki nem adása ellen; egy nagy csomag 80 kr.**Kutyakenőcs,** bőrvizketés és kiütés, ruh, érdesség, pikkely, rovar, fül-
folyás, a szőr feldörzsölése, kiesése ellen, lovak és kutyák-
nál, üvegenként 1 frt.**Kutyapor,** a kutyák belső betegségei ellen, darabonként 60 kr., a Spiegel-
gasse-ban gyógyszerárban is kapható.Bizonyítványok, elismerő iratok és köszönőlevelek az elősorolt gyógyszerek hatás-
hatásáról iródban (Bécs, Kärntnering, Gisellastrasse 4.) mindenkinek szí-
ves megtekintésül készen állanak. Nyilvánosságra hoznám azokat, ha nem volna nek
oly számok, hogy még a leggyakorlottabb olvasó is alig olvashatná el 2—3 hónap
alatt, és a mi Albrecht főherceg-tábornagy ő cs. k. fensége jószágigazgatója, gr.
Mészterházy Andor, gr. Jankovitz, gr. Zichy, gr. Apponyi, gr. Cigala, gr. Deym, Graun-
den vágrófi, gr. Wurmbrand, gr. Arz, gr. Chorinszky, gr. Gasehin, gr. Waldendorff,
gr. Collonitz, gr. Podstataky, lovag Appiani, cs. k. tábornok, és több ezer más ma-
gas uraság, katona és szakértő tekintélyek által a bel- és külföldön is bizonyították.Használati utasítások mellékelve lesznek. — Főmestbi gyógyszerek mindig
frissen készítve azonnal szétküldetnek, és nem lesznek a raktárban romlának k-
vére, mint azt többen hasonló készítményekkel tenni szokják. — Tanács-kérésre
bármely állat-gyógyászati ügyekben a leggyorsabban válasz adatik.

Barth F.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Nagy választékban mindenféle üveg- és pohárnemük, különös
figyelemre ajánlom új liter-mérték rendszerű metszett üveg-
r a k t á r o m a t.

A CSAPÓ SÁNDOR

ezég alatti fiók-üzletet Maros-Vásárhelytt, főtér, Görög
örökösei házukban,

teljesen újan és a jelenkor legfőbb igényeinek mindenben megfelelőleg felszerelvén és berendezvén, ajánlja az efféle norinbergi
és díszáru üzletekben szokásos minden kigondolható árucikkeinek

DUS RAKTÁRÁT

meglepő terjedelmes választékban, u. m.:

bel- és külföldi diszmű-árukat; pipere asztali cikkek; a legfinomabb angol és francia illatszereket; illatos szappanokat; haj-,
ruha-, fog- és körömkéfe; bontó-, simító-, választó- és tűző-fésűket; asztali-, úti- és falitükröket; **halász-, va-
dász-, lovagló- és séta-szereket**; úti-táska- és bőröndöket; női kézi- és övtáskákat; pénz-, szivar- és
dohánytárczákat; legfinomabb tajték szivar- és dohány-pipákat, valamint minden más dohány-készletet; utcai- és bali-legye-
zőket; esernyőket, (gummy) esőköpenyeket; talmi arany, china ezüst, alpaca, pakfong, britania, bronz, öntöttvas stb. tárgyak;
asztali-, zsebbeli-, toll- és kerti-kéceket; vászon-, papír-, köröm- és himző-ollókat; evő-, kávé- és merő-kanalakat; kávéőrök és
kávéöntő-gépeket bádög-, réz- és porcellánból; réz és minden másnemű ércz gyertyatartókat; fa- és pléhtálcákat; finom por-
cellán edények-, étkező-, kávé- és thea-készleteket; metszett üvegkanesók-, palaczkok- és poharakat nagy mennyiségben;

látszerészai áruk, mint:

szemüvegek, színházi látcsövek, hév-, idő- és szeszmérőket stb.;

a legnagyobb választéku gyermek-játékok;

valamint ezer más itt egyenként elő nem sorolható tárgyak,

minden versenyt kizáró legméltányosabb jutányos, de határozott árakban.

Megrendelések vidékre készpénz, vagy utánvét mellett gyorsan és pontosan
eszközöltetnek.

(147)

(8—*)

Vasútorok és hajtott faszékek a legjobb gyárából minta után
megrendelhetők.